

Abstracte

M1. INTRODUCERE

M1.U1. Psihologia modernă: specific, obiect și domenii. Metodele psihologiei științifice

Structura primei unități de învățare, așa cum reiese din surse, împreună cu un abstract al fiecărui element, este următoarea:

- **Introducere:** Introduce **importanța distincției dintre psihologia simțului comun și psihologia științifică**, subliniind necesitatea unei abordări riguroase și sistematice a studiului psihicului uman. Se menționează că **psihologia a apărut ca știință a sufletului** și că începuturile acestei științe trebuie căutate în istoria umanității.
- **Competențe:** Această parte detaliază **obiectivele de învățare** pe care studenții ar trebui să le atingă după parcurgerea unității. Aceste competențe includ capacitatea de a defini noțiunile de bază din psihologie, de a identifica specificul cunoașterii psihologice, de a extrage elementele de specificitate ale fenomenelor psihice și de a analiza relațiile dintre componentele sistemului psihic.
- **Psihologia și simțul comun:** Această secțiune explorează diferențele dintre înțelegerea psihologiei prin simțul comun și abordarea științifică a acesteia. Se menționează că **oamenii au dezvoltat cunoștințe despre semeni** transmise oral sau scris, dar că psihologia științifică **depășește aceste cunoștințe prin metode și modele explicative**. De asemenea, se subliniază că limba constituie depozitarul experienței istorice a cunoașterii psihologice, ipoteza lexicală devenind o cale de acces spre materialul psihologic brut.
- **Cunoașterea științifică și specificul cunoașterii psihologice:** Aici se discută despre **specificul cunoașterii științifice**, în general, și cel al cunoașterii psihologice, în particular. Se pune accentul pe **importanța metodelor științifice** în cercetarea psihologică și pe **diferența față de abordările intuitive sau bazate pe experiența personală**. Se subliniază că **psihologia științifică utilizează metode specifice** pentru a studia fenomenele psihice, în contrast cu psihologia simțului comun.
- **Modele explicative în psihologia contemporană:** Aceste modele ajută la înțelegerea complexității fenomenelor psihice și oferă **cadre conceptuale pentru cercetare**. În surse nu sunt detaliate aceste modele explicative.
- **Metodele psihologiei științifice:** Secțiunea aceasta se concentrează pe prezentarea **metodelor specifice folosite în cercetarea psihologică**, subliniind importanța validității

și a reproductibilității rezultatelor. Se evidențiază **diferența dintre metodele psihologiei științifice și cele ale psihologiei simțului comun**, accentuând importanța unei abordări obiective și sistematice.

- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare concisă a principalelor idei și concepte** prezentate în unitatea de învățare, consolidând cunoștințele acumulate. Rezumatul ajută la fixarea informațiilor esențiale.
- **Test de evaluare a cunoștințelor:** Această parte include un set de **întrebări și exerciții** menite să evalueze gradul de înțelegere și asimilare a informațiilor prezentate în unitate. Testul este un instrument de autoevaluare care permite studenților să identifice zonele în care mai au nevoie de clarificări.
- **Bibliografie minimală:** Această secțiune oferă o listă cu **referințe bibliografice relevante** pentru subiectul unității de învățare, permițând studenților să aprofundeze cunoștințele. Bibliografia minimală este un punct de plecare pentru studii suplimentare, incluzând lucrări de specialitate apărute în ultimii ani.

Această structură detaliată oferă un cadru clar pentru înțelegerea conținutului unității de învățare și permite studenților să abordeze temele într-un mod sistematic și eficient. Durata medie de parcurgere a acestei unități, inclusiv rezolvarea sarcinilor, este estimată la 3-4 ore.

M1.U2. Concepte de bază ale psihologie Perspectiva sistemică în psihologie

Structura celei de-a doua unități de învățare din Modulul 1, care se axează pe **concepte de bază ale psihologiei (informație, structură, sistem)**, împreună cu un abstract al fiecărui element, este următoarea:

- **Introducere:** Această secțiune inițiază unitatea de învățare, **subliniind importanța conceptelor fundamentale ale psihologiei**, precum informația, structura și sistemul. Se menționează că înțelegerea acestor concepte este esențială pentru a aborda perspectiva sistemică în psihologie. Se specifică, de asemenea, că psihologia cognitivă debutează cu analiza sistemului cognitiv și că dimensiunea de bază a acestuia este procesarea de informație.
- **Competențe:** Aici sunt definite **competențele pe care studenții ar trebui să le dezvolte** după parcurgerea acestei unități. Aceste competențe includ capacitatea de a defini conceptele de informație, structură și sistem, de a identifica și defini sintagma "psihicul uman este un sistem de procesare a informației, dar nu se reduce la atât" și de a diferenția componentele structurale și dinamice procesuale ale sistemului psihic uman. De

asemenea, studenții trebuie să poată defini sistemul psihic uman, identificând procesele, structurile și activitățile acestuia.

- **Informația:** Această secțiune abordează conceptul de informație, subliniind că, în ciuda celui de-al doilea principiu al termodinamicii, care postulează moartea, **informația stă la baza proceselor de organizare și reglare ale oricărui tip de sistem**. Se menționează că informația, ca fenomen concret, există doar în procesul comunicării. Se prezintă perspectiva psihologică asupra informației, subliniind că **psihicul uman are capacitatea de a produce mai multă informație la ieșire decât la intrare**. De asemenea, se discută despre cum informația modelează date esențiale ale lumii, rezumate în principii, legi, teorii și filosofii. Se prezintă concepte specifice, cum ar fi cantitatea de informație (măsurabilă în biți), redundanța, autoreglarea și reglarea.
- **Structura:** Această parte examinează conceptul de structură, menționând că în mod curent, **structura trebuie înțeleasă ca modul stabil de organizare a unui obiect sau fenomen**. Se subliniază că structurile sunt elementele stabile ale sistemelor în care sunt incluse. Sunt date exemple de structuri, de la sistemul osos la schemele mentale și configurațiile perceptive. Se menționează că **structurile nu sunt forme statice, ci sisteme dinamice**, și că orice activitate structurantă presupune un sistem de transformări. De asemenea, se prezintă cele trei caracteristici fundamentale ale structurii identificate de Piaget: totalitate, transformare și autoreglare. Se afirmă că orice organism își secretă propria structură, dar posedă și posibilitatea de a-și schimba structurile.
- **Perspectiva sistemică în psihologie:** Aici se discută despre abordarea sistemică în psihologie, subliniind că **sistemul este o unitate organizatorică complexă, cu proprietăți emergente**. Se menționează că această viziune s-a structurat în timp, pornind de la filosofie, biologie și neurologie. Se evidențiază contribuțiile ciberneticii, teoriei informației și teoriei generale a sistemelor la dezvoltarea perspectivei holistice asupra psihicului. Se precizează că **esențială nu este natura elementelor, ci relația, interacțiunea și interdependența lor reciprocă**. Noțiunile de sistem deschis, feedback, feedbefore, entropie, autoorganizare, comandă, control, comunicare sunt, de asemenea, prezentate. Se menționează că perspectiva sistemică oferă psihologiei un cadru conceptual solid.
- **Coordonate sistemice ale psihicului uman:** Această secțiune explorează coordonatele sistemice ale psihicului uman, definind un sistem prin trei categorii de mărimi: **mărimi de intrare, mărimi de stare și mărimi de ieșire**. Se subliniază importanța feedback-ului și a relațiilor intrastructurale și interstructurale. Activitățile și comportamentele sistemului sunt interpretate ca interacțiuni cu mediul, din perspectivă triplă: substanțială, energetică și informațională. Se discută despre structurile sistemului ca elemente de organizare internă și despre stările sistemului, inclusiv parametrii de stare și de transformare. De asemenea, sunt menționate finalitățile sistemului, care includ obținerea homeostaziei sau

trecerea la o mai bună organizare. Se reamintește că orice sistem are trei tipuri de subansambluri: substanțial, structural și funcțional.

- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor concepte** discutate în unitatea de învățare, subliniind legătura dintre informație, structură și sistem în contextul psihologiei. Se evidențiază rolul abordării sistemice în înțelegerea complexității psihicului uman.
- **Test de evaluare și aprofundare:** Aici este inclus un **set de întrebări și exerciții** menite să evalueze gradul de înțelegere al studenților asupra conceptelor prezentate. Acesta acoperă definiții, explicații și analize ale termenilor cheie, precum și aplicarea perspectivei sistemice în psihologie.
- **Bibliografie minimală:** Această secțiune prezintă **o listă cu referințe bibliografice** relevante pentru aprofundarea temelor abordate în unitatea de învățare.

Această structură detaliată asigură o înțelegere profundă a conceptelor de bază ale psihologiei și a modului în care acestea se aplică în studiul psihicului uman. Durata medie de parcurgere a acestei unități, incluzând rezolvarea sarcinilor, este estimată la 3-4 ore.

M1.U3. Natura psihicului uman

Structura celei de-a treia unități de învățare din Modulul 1, care tratează **natura psihicului uman**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **complexitatea noțiunii de psihic**, pregătind terenul pentru discuțiile ulterioare despre caracteristicile și determinările psihicului uman. Subliniază necesitatea unei abordări nuanțate a acestui subiect complex, prezentând o imagine de ansamblu asupra conceptelor cheie ce vor fi dezvoltate.
- **Competențe:** Această parte detaliază **competențele pe care studenții ar trebui să le dobândească** după studiul acestei unități. Acestea includ capacitatea de a înțelege complexitatea psihicului uman, de a argumenta în legătură cu polaritățile care îl caracterizează, de a explica relația dintre psihic și lumea fizică, de a înțelege determinările socio-culturale ale psihicului și de a aprecia diversitatea umană.
- **Complexitatea noțiunii de psihic:** Această secțiune analizează **multiplele polarități care caracterizează psihicul uman**, subliniind dificultatea definirii sale unice. Se discută despre psihic ca fiind simultan material și ideal, proces și produs, individual și social, conștient și inconștient, stabil și dinamic, unitar și divers, subiectiv și obiectiv, intern și extern. Se argumentează că înțelegerea acestor polarități este esențială pentru o abordare completă a psihicului uman.

- **Psihicul ca formă a vieții de relație:** Această parte explorează **principiul conform căruia psihicul se dezvoltă în relație cu mediul înconjurător și cu ceilalți oameni**. Se evidențiază faptul că psihicul nu este un fenomen izolat, ci este profund influențat de interacțiunile sociale.
- **Psihicul ca funcție a creierului:** Aici se analizează **relația dintre creier și psihic**, subliniind că psihicul este o funcție a creierului. Se discută despre importanța structurii și funcțiilor creierului în generarea proceselor psihice. Se menționează că, deși psihicul depinde de creier, el nu se reduce la acesta, având propriile sale caracteristici și legi.
- **Psihic și fizic (psihicul ca reflectare subiectivă a realității obiective):** Această secțiune examinează **modul în care psihicul reflectă realitatea**, subliniind caracterul subiectiv al acestei reflectări. Se discută despre rolul experienței individuale în modelarea percepției și a înțelegerii lumii. Se prezintă trei caracteristici ale reflectării psihice: ideală, activă și subiectivă.
- **Condiționarea social istorică a psihicului:** Această parte tratează **influența factorilor sociali și istorici asupra dezvoltării psihicului uman**. Se subliniază că psihicul este modelat de contextul cultural și istoric în care se dezvoltă individul, având o determinare socio-culturală.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor idei** discutate în unitatea de învățare, consolidând înțelegerea naturii complexe a psihicului uman. Se sintetizează conceptele cheie și se evidențiază importanța abordării psihicului din multiple perspective.
- **Test de evaluare a cunoștințelor:** Aici este inclus un **set de întrebări și exerciții** menite să evalueze nivelul de înțelegere al studenților asupra conținutului unității de învățare. Scopul testului este de a verifica asimilarea conceptelor și de a încuraja reflecția asupra lor.
- **Bibliografie minimală:** Această secțiune oferă **o listă cu surse bibliografice** recomandate pentru aprofundarea tematicii.

Această structură detaliată permite o explorare amănunțită a naturii psihicului uman, abordând atât aspectele sale biologice, cât și cele sociale și istorice.

M1.U4. Niveluri structural dinamice ale psihicului Conștientul, subconștientul și inconștientul

Structura celei de-a patra unități de învățare din Modulul 1, care abordează **nivelurile structural dinamice ale psihicului (conștientul, subconștientul și inconștientul)**, este următoarea, incluzând un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce tema unității de învățare, **prezentând o perspectivă ierarhică și multinivelară asupra sistemului psihic**. Se menționează cele trei niveluri distincte de organizare a vieții psihice: conștientul, subconștientul și inconștientul. Scopul introducerii este de a oferi o imagine de ansamblu asupra structurii complexe a psihicului uman, pregătind cititorul pentru explorarea detaliată a fiecărui nivel.
- **Competențe:** Aici sunt specificate **competențele pe care studenții ar trebui să le dezvolte** după parcurgerea acestei unități. Aceste competențe includ capacitatea de a prezenta cele trei instanțe ale vieții psihice (conștientul, subconștientul și inconștientul), de a argumenta în legătură cu funcționarea unitară și integrată a acestora și de a prezenta interrelațiile dintre aceste niveluri în diferite stări (sănătate, boală psihică și creativitate).
- **Conștientul:** Această secțiune explorează **natura și funcțiile conștientului**. Se explică faptul că conștientul este nivelul activ al psihicului, care include experiențele de care suntem direct conștienți, cum ar fi senzațiile, percepțiile, gândurile și emoțiile. Se subliniază rolul conștientului în adaptarea la realitate și în luarea deciziilor. Conștiința este descrisă ca o reflectare cu știință, prin prelucrarea de informații pentru descifrarea, înțelegerea, interpretarea și găsirea unui sens. Psihologic, a fi conștient de ceva înseamnă a-ți da seama de acel ceva prin mecanismele interne.
- **Subconștientul:** Această parte se concentrează asupra **subconștientului, definit ca un nivel intermediar între conștient și inconștient**. Se menționează că subconștientul conține informații și experiențe care nu sunt active în conștiință în mod curent, dar care pot fi ușor aduse în atenție. Se face referire la memoria implicită, care este parte a subconștientului, ca un depozit de informații necesare desfășurării activității umane. Se evidențiază rolul subconștientului în automatizarea abilităților și comportamentelor.
- **Inconștientul:** Deși nu este detaliat în această unitate de învățare, **inconștientul este menționat ca un nivel profund al psihicului**, care conține impulsuri, dorințe și amintiri refulate. Se subliniază că imaginile din inconștient au o funcție simbolică și sunt structurate ca limbaj. Se menționează abordarea neopsihanalitică a lui Jaques Lacan, care argumentează că inconștientul comunică prin metafore și metonimii.
- **Relațiile dinamice dintre cele trei instanțe:** Această secțiune, deși nu detaliată explicit în abstractele furnizate, este implicită în obiectivele unității. Se subliniază importanța înțelegerii **relațiilor dinamice dintre conștient, subconștient și inconștient** pentru a avea o viziune completă asupra funcționării aparatului psihic. Se face trimitere la funcționarea unitară și integrată a acestor trei instanțe în starea de sănătate, de boală psihică și în cazul creativității.

Această structură oferă o înțelegere aprofundată a diferitelor niveluri de organizare a psihicului uman, subliniind interacțiunea și importanța fiecărui nivel în funcționarea complexă a sistemului

psihic. Unitățile ulterioare ar putea dezvolta informații despre inconștient, care este doar menționat în această unitate, dar important pentru structura completă a psihicului uman.

M2. MECANISME DE CUNOAȘTERE DE NIVEL SENZORIAL

M2.U1. Senzațiile

Structura primei unități de învățare din **Modulul 2**, care tratează **senzațiile**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **mecanismele de cunoaștere de nivel senzorial**, specificând că Modulul 2 este dedicat sensibilității (senzațiile), percepțiilor și reprezentărilor. Se menționează că senzațiile sunt modalitatea de operare cognitivă primară asupra informațiilor, sprijinindu-se pe **analizatori**, structuri presetate biologic. Se subliniază importanța studierii acestor mecanisme pentru înțelegerea modului în care omul interacționează cu mediul.
- **Competențe:** Această parte detaliază **competențele pe care studenții ar trebui să le dobândească** după studiul acestei unități. Acestea includ capacitatea de a opera distincția dintre excitabilitate și sensibilitate, de a defini senzațiile ca imagini primare, de a identifica componentele structurale ale analizatorului și modul său de funcționare, de a defini legile sensibilității și de a argumenta rolul proceselor senzoriale în adaptarea omului la ambianță. De asemenea, se urmărește ca studenții să aplice cunoștințele despre procesele analizate la diverse situații concrete și să definească și să exemplifice senzațiile exteroceptive, proprioceptive și interoceptive.
- **Analizatorul – structură și funcții:** Această secțiune descrie **analizatorul ca sistem specializat** care permite apariția senzațiilor. Se specifică faptul că analizatorul este format din trei segmente: receptorul, calea nervoasă aferentă și zona corticală. Receptorul transformă energia stimulilor în impuls nervos, calea nervoasă conduce impulsul la creier, iar zona corticală procesează informația senzorială. Se subliniază rolul analizatorului în prelucrarea informațiilor din lumea externă și internă a subiectului.
- **Legile generale ale sensibilității:** Aici sunt prezentate **legile care guvernează funcționarea sensibilității**, legi care au fost printre primele studiate în psihologie. Acestea includ legătura dintre intensitatea stimulului și senzația rezultată, legea pragurilor (pragul minim absolut, pragul maxim absolut și pragul diferențial), legea adaptării senzoriale, legea interacțiunii analizatorilor, legea contrastului senzorial, legea semnificației, legea sinesteziei și legea condiționării social-istorice. Aceste legi descriu

modul în care intensitatea stimulului, capacitatea de discriminare și adaptarea la stimuli influențează senzațiile.

- **Principalele modalități senzoriale:** Această parte prezintă **diferitele tipuri de senzații**, clasificate în funcție de tipul analizatorului și de calitatea stimulului prelucrat. Sunt descrise trei forme principale de sensibilitate: exteroceptivă (senzații despre lumea externă, cum ar fi cele vizuale, auditive, olfactive, gustative și tactile), proprioceptivă (senzații despre poziția și mișcarea corpului) și interoceptivă (senzații despre starea organelor interne). Se oferă exemple concrete pentru fiecare tip de senzație.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor idei** discutate în unitatea de învățare. Se sintetizează informațiile despre senzații, analizatori, legile sensibilității și modalitățile senzoriale. Se subliniază că senzațiile, ca imagini mintale primare, reflectă însușiri informative ale stimulilor prin intermediul mecanismelor specializate ale analizatorilor.

Această structură detaliată asigură o înțelegere aprofundată a **senzațiilor ca procese psihice fundamentale**, explorând mecanismele neurofiziologice implicate, legile care le guvernează și diferitele tipuri de senzații care ne permit să interacționăm cu lumea.

M2.U2. Percepțiile

Structura celei de-a doua unități de învățare din **Modulul 2**, care tratează **percepțiile**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **percepția ca un proces cognitiv senzorial superior senzațiilor**. Se menționează că percepțiile oferă imagini mai complexe și mai complete ale obiectelor și fenomenelor, comparativ cu senzațiile, prin integrarea informațiilor de la mai mulți analizatori. Se subliniază că percepția nu este doar o sumă de senzații, ci implică și procese de interpretare și organizare a informațiilor, care se sprijină pe experiența anterioară a subiectului. Se precizează că, deși tot primare, imaginile perceptive sunt sintetice, reunind mai multe senzații.
- **Competențe:** Această parte specifică **competențele pe care studenții ar trebui să le dezvolte** după parcurgerea unității. Aceste competențe includ capacitatea de a defini **percepțiile** ca un proces distinct de **senzații**, dar și de **reprezentări**, de a identifica elementele comune și diferențele specifice dintre cele trei procese, de a defini legile percepției, de a evalua rolul percepțiilor în adaptarea omului la mediu, de a exemplifica formarea imaginilor mentale primare în legătură cu experiența reală, de a aplica cunoștințele despre percepții la diverse situații concrete și de a argumenta legătura dintre procesele senzoriale și cele logice.

- **Percepția ca imagine unitară, obiectuală și semnificativă:** Această secțiune detaliază **caracteristicile percepțiilor**. Se menționează că percepțiile nu sunt simple sume de senzații, ci sunt imagini unitare ale obiectelor, prin integrarea informațiilor senzoriale. Se subliniază că percepțiile sunt **obiectuale**, reflectând obiecte și fenomene din realitate, și **semnificative**, deoarece sunt interpretate în funcție de experiența anterioară a subiectului. Se precizează că percepțiile sunt superioare senzațiilor, deoarece reunesc mai multe senzații, prin stimularea mai multor analizatori, permițând răspunsuri mai adecvate la solicitările mediului.
- **Legile percepției:** Aici sunt prezentate **legile care guvernează procesul perceptiv**, cum ar fi legea integralității, legea structuralității, legea selectivității, legea obiectualității, legea constanței perceptivă, legea semnificației perceptivă, legea pregnanței. Aceste legi descriu modul în care informațiile senzoriale sunt organizate, interpretate și transformate în percepții coerente, stabile și semnificative. Se explică, de asemenea, importanța schemelor perceptivă și a bazei de date în interpretarea stimulilor.
- **Percepția spațiului:** Această parte se concentrează pe **percepția formei, mărimii și distanței**, elemente fundamentale în orientarea în spațiu. Se prezintă legile gestaltiste implicate în percepția formei, subliniind rolul tactului și kinesteziei în percepția contururilor obiectelor. Se menționează principiile gestaltiste ale proximității, similarității, buneii continuări și închiderii. Se discută și despre mecanismele implicate în percepția mărimii și distanței, incluzând rolul imaginii retiniene și a coordonării diferiților analizatori.
- **Percepția mișcării:** Această secțiune descrie percepția mișcării, subliniind că aceasta este o operație complexă, care **implică coordonarea mai multor analizatori** și se bazează pe **legea postefectului**. Se explică cum mișcarea reală este percepută ca o succesiune continuă, datorită persistenței imaginilor retiniene, și cum acest principiu stă la baza tehnicilor cinematografice și a animațiilor.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor concepte discutate**, subliniind natura complexă a percepțiilor, legile care le guvernează și importanța lor în adaptarea la mediu. Se sintetizează rolul sintezei informaționale și a schemelor de interpretare în formarea imaginilor perceptivă. Se evidențiază superioritatea imaginilor perceptivă asupra senzațiilor, prin integrarea informațiilor din mai mulți analizatori și prin contribuția contextului în interpretarea stimulilor.

Această structură detaliată oferă o înțelegere aprofundată a **percepției ca proces complex**, care depășește nivelul senzațiilor, evidențiind mecanismele de organizare și interpretare a informațiilor, precum și rolul experienței anterioare și al contextului în formarea unei imagini coerente a realității.

M2.U3. Reprezentările

Structura celei de-a treia unități de învățare din **Modulul 2**, care tratează **reprezentările**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **reprezentările ca mecanisme de cunoaștere situate între nivelul senzorial și cel logic**, subliniind că acestea constituie o treaptă superioară a prelucrării informaționale de nivel senzorial. Se precizează că, deși conținutul lor ține de percepții, mecanismele lor de producere sunt legate de nivelul logic al cunoașterii. Reprezentările, numite și simboluri categoriale, sunt considerate **"stații intermediare între senzorial și logic"**, oferind gândirii puncte de sprijin intuitive pentru desfășurarea judecăților și raționamentelor. Se evidențiază importanța lor pentru gândire, deoarece oferă nucleul intuitiv pe care se construiesc noțiunile și conceptele.
- **Competențe:** Această parte specifică **competențele pe care studenții ar trebui să le dezvolte** după parcurgerea unității. Acestea includ capacitatea de a explica complexitatea reprezentărilor, de a argumenta rolul lor de legătură între nivelul senzorial și cel logic al cunoașterii, de a analiza asemănările și deosebirile dintre reprezentări și percepții, de a explica intervenția gândirii și a limbajului în formarea reprezentărilor și de a evidenția caracteristicile și diferențele dintre diferitele tipuri de reprezentări.
- **Reprezentare și percepție:** Această secțiune compară **reprezentările cu percepțiile**, evidențiind asemănările și diferențele dintre cele două tipuri de imagini mentale. Se arată că ambele fac parte din categoria proceselor cognitive senzoriale, semnalizând însușiri concrete ale obiectelor sub forma unor imagini unitare, adesea polisenzoriale, cu caracter figurativ. De asemenea, ambele sunt influențate de limbaj și se asociază cu trăiri afective. Se subliniază că reprezentările sunt mai slabe, mai palide și mai fragmentare decât percepțiile, dar sunt **mai importante pentru cogniție**, deoarece sunt implicate în procesele de abstractizare și generalizare. Se menționează că sursa majoră a reprezentărilor o constituie percepțiile, dar, pe măsură ce evoluează, multe reprezentări se bazează pe activitatea gândirii, imaginației, limbajului și memoriei.
- **Felurile reprezentărilor:** Aici sunt prezentate **diferitele tipuri de reprezentări**, clasificate în funcție de procesul psihic mai complex în care se integrează. Se disting reprezentări ale memoriei (imagini reproductive, ce aduc în câmpul conștiinței obiecte percepute anterior) și reprezentări ale imaginației. Se menționează că reprezentările pot fi și ale gândirii, cum ar fi reprezentările figurale, geometrice sau cele din științe și filosofie, care sunt mai apropiate de rațiune și logică. Se evidențiază că reprezentările vizuale sunt cele mai numeroase, datorită performanței analizatorului vizual, și se discută despre imaginile eidetice, care sunt foarte vii și bogate în detalii. Se precizează că reprezentările vizuale sunt adesea bidimensionale, dar și că reprezentările topologice, care se referă la dispoziția obiectelor în spațiu, se dezvoltă anevoios, implicând mișcarea și sistemul de referință.

- **Rolul reprezentărilor în activitatea mentală:** Această parte detaliază **rolul reprezentărilor în procesele cognitive**. Se subliniază că reprezentările oferă un model intern al lumii, permițând identificarea obiectelor și fenomenelor noi prin raportare la imaginile preexistente. De asemenea, se menționează că ele se implică în construirea sensului cuvintelor, oferă punctul de plecare al generalizărilor gândirii și stochează rezultatele acesteia. Reprezentările sunt considerate atât proces, cât și produs, fiind esențiale în diverse domenii, de la geometrie și fizică, până la arhitectură.
- **Reprezentările în psihologia cognitivă:** Această secțiune abordează perspectiva psihologiei cognitive asupra reprezentărilor. Nu există un abstract specific despre acest element în surse.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor idei** discutate în unitate, evidențiind că reprezentările se înscriu într-un sistem de autonomie spirituală a subiectului. Se precizează că ele apar mai târziu în ontogeneză, presupun apariția funcției simbolice (a limbajului) și sunt considerate simboluri figurative. Deși palide, terse, fragmentare și instabile, reprezentările au o valoare mare pentru cunoaștere, fiind mai apropiate de nivelul senzorial prin conținut și de nivelul logic prin mecanismele de producere.

Această structură detaliată oferă o înțelegere aprofundată a **reprezentărilor ca procese psihice complexe**, care fac legătura între senzorial și logic, explorând caracteristicile, tipurile și rolul lor în activitatea mentală.

M3. MECANISME DE CUNOAȘTERE DE NIVEL LOGIC

M3.U1. Memoria

Structura primei unități de învățare din **Modulul 3**, care tratează **memoria**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **memoria ca un mecanism de cunoaștere de nivel logic**, subliniind importanța acesteia în procesul de învățare și adaptare. Se menționează că memoria este o funcție psihică esențială pentru **întipărirea, păstrarea și reactualizarea experienței anterioare**. Modulul 3 este dedicat evidențierii mecanismelor de cunoaștere ce definesc polul logic al cunoașterii, adică memoria, gândirea și creativitatea.
- **Competențe:** Această parte specifică **competențele pe care studenții ar trebui să le dezvolte** după parcurgerea unității. Aceste competențe includ utilizarea ameliorativă a principalelor caracteristici ale memoriei (activă, selectivă, relativ fidelă și inteligibilă),

operarea logică cu categorii de concepte actuale (MSD, MLD, memorii senzoriale, memorie explicită, implicită, memorie episodică, semantică, memorie declarativă, procedurală), legarea fazelor proceselor memoriei de învățarea umană, cunoașterea și caracterizarea principalelor însușiri ale memoriei și aprecierea corectă a caracterului necesar, dar și negativ al uitării.

- **Definiție și caracterizare generală:** Această secțiune oferă o **definiție a memoriei** ca fiind procesul psihic prin care se realizează întipărirea, păstrarea și reactualizarea experienței anterioare a omului. Se menționează că memoria este asociativă, elementele engramate organizându-se în lanțuri asociative. Se subliniază că stereotipurile dinamice și rețelele semantice exprimă o asociativitate legată de caracteristici logice ale unităților informaționale întipărite. Se explică, de asemenea, că elementele se organizează nu doar serial, ci și prin contiguitate, evenimentele fiind memorate împreună cu contextul în care s-au produs.
- **Tipuri de memorie:** Aici sunt prezentate **principalele tipuri de memorie**, conform modelului lui Atkinson și Shiffrin, care include memoria senzorială (MS), memoria de scurtă durată (MSD) și memoria de lungă durată (MLD). Se descrie funcționarea fiecărui tip de memorie, cu accent pe durata, capacitatea și specificul procesării informației. Se menționează că memoria senzorială reține informația pentru o perioadă scurtă de timp, memoria de scurtă durată are o capacitate limitată și o durată scurtă, iar memoria de lungă durată are o capacitate de stocare nelimitată și păstrează informația pentru o perioadă îndelungată.
- **Memoria de lungă durată (MLD):** Această parte detaliază **caracteristicile și funcționarea MLD**, subliniind că este o memorie semantică, bazată pe un sistem fonetic și un sistem de imagini, integrate de un format comun, cel semantico-sintactic. Se menționează că memoria semantică se sprijină pe un sistem complex și ierarhizat de substructuri care permit o conservare temeinică a cunoștințelor, integrate prin concepte într-o piramidă conceptuală. Se evidențiază rolul MLD în punerea la dispoziția gândirii a unei vaste rețele de scheme, operații, concepte și mijloace de rezolvare a problemelor.
- **Memorarea mecanică și memorarea logică:** Această secțiune compară **cele două moduri principale de memorare**, subliniind că memorarea mecanică se bazează pe repetarea informațiilor fără a le înțelege, în timp ce memorarea logică se bazează pe înțelegerea și organizarea logică a informațiilor. Se precizează că memorarea logică este superioară celei mecanice, deoarece asigură o învățare autentică și temeinică, cu posibilități mari de transfer la situații noi. Se menționează că memorarea mecanică dă adesea doar iluzia învățării.
- **Factorii care influențează memorarea:** Această parte descrie **factorii care pot afecta eficiența memorării**, cum ar fi gradul de organizare al materialului, implicarea subiectivă și nivelul de procesare a informației. Se menționează că un grad mare de

structurare internă a materialului duce la o memorare mai bună și mai de durată. Se subliniază importanța implicării active în procesul de memorare, a relevanței personale a materialului și a procesării semantice profunde a informației. Se menționează că, în cazul materialelor prezentate serial, elementele de la începutul și sfârșitul seriei sunt mai bine reținute decât cele intermediare, datorită efectelor de primaritate și recență.

- **Organizarea și stocarea informațiilor:** Această secțiune detaliază **modul în care informațiile sunt organizate și stocate în memorie**, subliniind că stocarea este un proces viu și dinamic. Se menționează că organizarea materialului se poate face fie după înălțimi logice, secvențiale, fie categorial, fie în rețea sau clusteri, prin asociații ierarhizate, sau sub forma rețelelor semantice, a schemelor sau a scenariilor cognitive. Se subliniază că informațiile sunt organizate și după familiaritate, relevanță personală, structură, formă, sonoritate, continuitate și contrast.

Această structură detaliată oferă o înțelegere aprofundată a **memoriei ca un proces complex**, esențial pentru învățare și adaptare, explorând tipurile, caracteristicile, mecanismele și factorii care o influențează.

M3.U2. Gândirea

Structura celei de-a doua unități de învățare din **Modulul 3**, care abordează **gândirea**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element:

- **Introducere:** Această secțiune introduce **gândirea ca un mecanism de cunoaștere de nivel logic**, subliniind rolul ei esențial în procesul de trecere de la aparență la esență, de la întâmplător la necesar și de la prezent la viitor. Se menționează că gândirea face posibilă predicția și proiectarea mentală a acțiunilor adaptative complexe.
- **Competențe:** Această parte specifică **competențele pe care cursanții ar trebui să le dezvolte** după studierea unității, inclusiv abilitatea de a distinge între latura informațională și cea operațională a gândirii, de a opera cu distincția noțiune-concept, de a relaționa conceptualizarea cu formarea piramidei noțiunilor, de a defini tipurile de strategii ale gândirii, de a aprecia rolul formativ al operațiilor gândirii și de a indica pașii implicați în rezolvarea de probleme.
- **Definiție și caracterizare psihologică a gândirii:** Această secțiune prezintă **gândirea ca un proces psihic complex**, evidențiind caracteristicile sale cheie:
 - **caracterul mediat și mijlocitor**, prin care gândirea pune în mișcare și valorifică toate celelalte mecanisme și procese psihice
 - **caracterul generalizat-abstract**, prin care gândirea se detașează de realitate și reține însușirile generice și esențiale

- **caracterul informațional-operational**, evidențiind că gândirea este atât un sistem de prelucrare a informațiilor, cât și un sistem de fixare a rezultatelor
 - **caracterul finalist, adaptativ**, prin care gândirea este orientată spre soluționarea de probleme și adaptarea la mediu
 - **caracterul mijlocit și mijlocitor**, prin care gândirea acționează prin intermediul altor procese și mecanisme psihice, dar și mediază interacțiunile dintre individ și realitate
 - **caracterul reversibil**, care permite gândirii să exploreze diverse perspective și soluții.
- **Unitățile de bază ale gândirii:** Aici sunt analizate **noțiunile și conceptele ca unități fundamentale ale gândirii**. Se diferențiază noțiunea (mai apropiată de limbajul comun) de concept (cu un grad mai înalt de elaborare, tipic științei). Se explică relația dintre sfera și conținutul unei noțiuni și se menționează că noțiunile se organizează într-o structură ierarhică. Se discută despre gradele de abstractizare și generalitate, despre conceptele empirice versus cele științifice, precum și despre rolul rețelelor semantice în organizarea cunoștințelor.
 - **Operațiile gândirii:** Această parte descrie **principalele operații ale gândirii**, incluzând:
 - **Analiza și sinteza**, operații corelative prin care se separă însușirile și se stabilesc legăturile dintre obiecte și fenomene.
 - **Abstractizarea și generalizarea**, prin care se desprind însușirile esențiale și se extind la o categorie mai largă de obiecte și fenomene.
 - **Comparația**, operația prin care se stabilesc asemănările și deosebirile dintre obiecte și fenomene, fiind considerată o operație de bază pentru celelalte operații ale gândirii.
 - **Concretizarea logică**, prin care gândirea se întoarce la realitate pentru a verifica validitatea concluziilor sale.
 - **Înțelegerea**, ca rezultat al gândirii, care constă în stabilirea relațiilor dintre cunoscut și necunoscut, și care poate apărea brusc sau treptat.
 - **Tipuri de gândire:** Această secțiune analizează **diverse tipologii ale gândirii**, incluzând:
 - **gândirea inductivă și deductivă**, prin care se obțin concluzii din premise specifice sau generale
 - **gândirea convergentă și divergentă**, care se referă la modul în care se generează soluții (unică versus multiple)

- **gândirea algoritmică și euristică**, care descriu strategii de rezolvare a problemelor. Se prezintă caracteristicile și modul de utilizare al acestor tipuri de gândire.
- **Activitățile gândirii:** Aici sunt descrise **principalele activități ale gândirii**, cu accent pe:
 - **Rezolvarea de probleme:** Se discută despre etapele rezolvării de probleme, de la identificarea problemei la testarea soluției.
 - **Luarea de decizii:** Se analizează procesul decizional, evidențiind importanța cunoștințelor anterioare și a criteriilor de evaluare.
 - **Formarea de concepte:** Se menționează că gândirea are un rol activ în formarea conceptelor, prin generalizare și abstractizare.
 - **Raționamentul**, ca mecanism prin care se obțin noi informații din cele deja existente.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor idei** discutate în unitate, subliniind că gândirea este un proces psihic complex, cu rol esențial în adaptarea la mediu și în obținerea de cunoștințe. Se menționează că gândirea se bazează pe concepte, judecăți și raționamente, și că ea utilizează diverse operații, strategii și tipuri de gândire.

Această structură detaliată oferă o înțelegere aprofundată a **gândirii ca mecanism de cunoaștere de nivel logic**, explorând caracteristicile, unitățile, operațiile, tipurile și activitățile sale, precum și rolul său fundamental în funcționarea psihică umană.

M3.U3. Limbajul și comunicarea

Structura celei de-a treia unități de învățare din **Modulul 3**, care abordează **limbajul și comunicarea**, este următoarea, cu un abstract pentru fiecare element al structurii:

- **Introducere:** Această secțiune **introduce limbajul ca un sistem complex de comunicare interumană**, generat social-istoric. Se subliniază rolul fundamental al limbajului în elaborarea, conservarea și transmiterea culturii de la societate către fiecare membru al său. Se menționează că limbajul este un mod specific de a decupa realitatea și de a organiza cunoașterea umană.
- **Competențe:** Această parte specifică **competențele pe care cursanții ar trebui să le dezvolte** după studierea unității. Aceste competențe includ capacitatea de a opera cu distincția dintre limbă, limbaj și vorbire, de a defini funcțiile limbajului, de a înțelege rolul limbajului în gândire, de a analiza relația dintre limbaj și comunicare și de a identifica barierele în comunicare și modalitățile de a le depăși.

- **Definiție și caracterizare generală a limbii:** Această secțiune oferă o **definiție a limbii**, evidențiind faptul că este un sistem de simboluri și semne, cu un vocabular extins și o gramatică. Se subliniază că limba nu este doar un element al culturii, ci și **vehiculul întregii culturi**, precum și al tuturor deprinderilor culturale. Se menționează că limba este un mod specific de a structura realitatea și cunoașterea umană și că evoluează în timp, în conformitate cu procesele sociale și istorice.
- **Limbă, limbaj, vorbire:** Această parte distinge între **limbă ca sistem abstract de semne și reguli, limbaj ca funcție psihică complexă și vorbire ca realizare concretă a limbii**. Se subliniază că limbajul este principalul element de integrare cognitivă, afectivă și atitudinală, fiind un principiu de organizare a întregului psihic. Se menționează că limbajul este o caracteristică specific umană.
- **Funcțiile limbajului:** Aici sunt prezentate **funcțiile limbajului**, inclusiv funcția de comunicare, funcția cognitivă și funcția dialectică. Se explică faptul că limbajul servește nu doar la transmiterea de informații, ci și la formarea și organizarea gândirii. **Funcția dialectică** este prezentată ca intervenind în construirea și analiza combinațiilor simbolice, fiind posibilă doar la sfârșitul stadiului operațiilor formale.
- **Limbajul și comunicarea:** Această secțiune analizează **relația dintre limbaj și comunicare**, subliniind că limbajul este un instrument al comunicării, dar comunicarea include și elemente non-verbale. Se menționează că eficiența comunicării depinde de claritatea și logica mesajului, de alegerea canalului potrivit, de scurtarea lanțului comunicațional și de facilitarea recepției de către emițător. Se discută despre importanța competenței lingvistice, dar și despre cea comunicațională, care presupune un cod comun, un cadru de referință și capacitatea de a înțelege semnificațiile mesajului.
- **Comunicarea eficientă:** Aici sunt prezentate **elementele unei comunicări eficiente**, cum ar fi organizarea logică a mesajului, alegerea canalului adecvat, scurtarea lanțului comunicațional și facilitarea recepției de către emițător. Se discută despre importanța cunoașterii psihologiei receptorului și despre modul în care pot fi depășite barierele de comunicare.
- **Rezumat:** Această secțiune oferă o **recapitulare a principalelor idei** discutate în unitate, subliniind rolul esențial al limbajului în comunicare, cultură și gândire. Se menționează că limbajul este un sistem complex, cu funcții multiple și că o comunicare eficientă depinde de competențele lingvistice și comunicaționale ale interlocutorilor.

Această structură detaliată oferă o înțelegere aprofundată a **limbajului și comunicării**, explorând definiția limbii, relația dintre limbă, limbaj și vorbire, funcțiile limbajului, relația dintre limbaj și comunicare, precum și elementele unei comunicări eficiente.